

عنوان:

نقش تعاونی ها در کارآفرینی و توسعه مناطق روستایی

نویسندگان:

۱- طاهره چرختابیان دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی دانشگاه بوعلی سینا همدان

۲- موسی اعظمی استادیار دانشگاه بوعلی سینا همدان

آدرس الکترونیکی: a.charkhtabian@gmail.com

تلفن ثابت: ۰۸۱۱۸۲۶۳۸۵۲ همراه: ۰۹۱۸۳۱۶۴۹۳۹ کدپستی: ۸۴۴۷۱-۶۵۱۵۷

آدرس: همدان دوازده متری سنگ شیرکوجه برچلویی بن بست حسینی پلاک ۸۴

چکیده

تعاون را می‌توان نوعی کار و زندگی مشترک در سطوح گوناگون فعالیتهای اجتماعی دانست. هر برنامه مؤثر توسعه روستایی باید از راه افزایش مشارکت توده‌های مردم روستایی، افزایش تولید، توسعه و برخورداری از مزایای آن به مقابله با فقر به عنوان یک مانع و چالش جدی فراروی توسعه روستایی برخیزد. از آن جا که نقش تعاون (کار جمعی) و تعاونی‌های روستایی با توجه به وضعیت فقر روستایی در فرایند تولید و نهایتاً توسعه روستایی مهم است و با توجه به این که در اکثر مناطق جهان به ویژه کشورهای در حال توسعه، روستا از جمله نواحی فقیر و در حال فرسایش محسوب می‌شود، اندیشمندان و سیاست‌گذاران اغلب کشورها توجه خاصی را معطوف به امر توسعه روستایی مشارکتی با بهره‌گیری از دانش بومی و مشارکت مردم محلی جهت رفع مشکلات و معضلات خودشان نموده‌اند. به نظر می‌رسد تعاون روستایی و کارآفرینی روستایی با توجه به وضعیت موجود نواحی روستایی از جایگاه ویژه‌ای در فرآیند توسعه روستایی برخوردار است. بیکاری (فصلی یا کامل)، بهره‌وری پایین افراد از منابع، عدم جذابیت برای سرمایه‌گذاری، ضعف فضای کسب و کار، در مطالعات مختلف نشان داده است که از معضلات موجود در نواحی روستایی بوده و با ایجاد اشتغال، کار آفرینی و ایجاد تعاونی می‌توان به مقابله با آن برخاست. اگرچه نمی‌توان گفت که تعاونی تنها راهکار افزایش درآمد مردم روستایی و اشتغالزایی می‌باشد اما می‌توان ادعا کرد که می‌تواند بهترین و مؤثرترین راه آن باشد. بنابراین هدف تحقیق حاضر تبیین جایگاه و نقش تعاونی‌ها در کار آفرینی و اشتغال مردم در مناطق روستایی انجام شده است. روش تحقیق حاضر بصورت یک پژوهش تحلیلی مروری (overview literature) می‌باشد که برای جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از روشهای متنوع کتابخانه‌ای و اسنادی استفاده شده است.

کلمات کلیدی: تعاونی - کارآفرینی - توسعه روستایی

۱- مقدمه

امروزه رشد و توسعه کشورهای مختلف اعم از توسعه یافته و درحال توسعه محور اصلی برنامه‌های اقتصادی به شمار می‌رود. اگر توسعه را عامل دوام و بقا و تعالی ملت‌ها قلمداد نموده و آن را شرط حضور فعال در عرصه معادلات جهانی تلقی کنیم، شایسته است تا حرکت در مسیر توسعه و تلاش در راستای دستیابی به آن را یکی از الزامات اساسی حضور در جوامع عصر حاضر و نیز معیار آگاهی و آرمان‌خواهی ملت‌ها بیان کنیم. برای رسیدن به این منظور باید همه امکانات و عوامل محلی جامعه بسیج گردد تا با صرف کمترین هزینه و درابعاد گسترده‌تر بتوان از همه مواهب و نتایج آن منتفع گردید.

اگر روستاها را محورهای استراتژیک توسعه کشاورزی و تولید فراورده‌های غذایی جامعه بدانیم که نیاز به آن روبه افزایش است به نقش بی نظیر آن در پیشرفت و شکوفایی کشور پی خواهیم برد. بنا براین، از آنجایی که در اکثر مناطق جهان روستاها از جمله نواحی فقیر و درحال فرسایش محسوب می‌شوند، اندیشمندان و سیاستگذاران اغلب کشورهای دنیا توجه خاصی را معطوف به امر توسعه روستایی بر مبنای مشارکت مردم و حل مشکلات و معضلات آن نموده‌اند زیرا نادیده گرفتن سهم روستا و روستائینان، هزینه‌ها و تبعات ناگواری را در پی خواهد داشت که از آن جمله می‌توان به رشد بی رویه مهاجرت، افزایش میزان حاشیه نشینی در اطراف کلان شهرها، اضطراب‌های اجتماعی، بی نظمی و ... اشاره نمود. در این خصوص صاحب‌نظران بین‌المللی بر این باورند که باید جدای از سیاست‌ها و استراتژی‌های کلان توسعه و توسعه اقتصادی به طور ویژه و مشخص به امر توسعه روستاها و فقر گسترده‌ای که بر آن حاکم است پرداخت. اگرچه برنامه‌های گسترده و پر هزینه‌ای توسط دولت‌ها برای بهبود زیر ساخت‌ها انجام شده است (از جمله ایران)، اما شواهد موجود نشانگر آن است که این امر به تنهایی نتوانسته است معضلات زندگی روستایی را حل کند و آن را از فقر برهاند و سیل مهاجرت از روستا به شهر را کاهش دهد. زیرا این شواهد نشان می‌دهد که مردم هنوز به عنوان حلقه گمشده در فرایند توسعه هستند.

از این رو برنامه‌های توسعه روستایی (مردم محور) باید به مواردی مانند: ایجاد اشتغال در بخش‌های غیر کشاورزی، کنترل جمعیت، کاهش مهاجرت به شهرها، افزایش سطح رفاه، تأکید بر جذب و توسعه فناوری‌های جدید و مهم‌تر از همه آموزش و تربیت نیروی انسانی ماهر توجه داشته باشند. مطالعات مختلف نشان داده است که یکی از مهمترین اهداف توسعه اقتصادی (در شهرها و روستاها) ایجاد اشتغال می‌باشد و مهمترین سازوکار و ابزار آن کار آفرینی است. امروزه کار آفرینی به عنوان یک استراتژی و راهبرد در توسعه و شکوفایی و رشد جوامع انسانی به جایگزین بی بدیلی تبدیل گشته است که از طریق آن منابع و امکانات یک جامعه به صورت خود جوش و از راه قرار گرفتن در یک روند تکاملی در جهت نیل به آرمان‌های بلند مدت اجتماعی بسیج گردیده تا منشأ بسیاری از آثار و پیامدهای مثبت اقتصادی - اجتماعی گردند.

موضوعی که در خصوص کار آفرینی و ارتباط مستقیم آن با اعتلای ملی در یک ملت باید جدی تلقی گردد آن چیزی است که علیرغم اهمیت آن در جامعه ما مورد غفلت واقع گشته و توجه درخوری به آن نشده است و آن چیزی جز اهمیت دادن به نقش "کار آفرینی روستایی و کار آفرینان ساکن در محیط‌های روستایی" نمی‌باشد. رویکرد اکثر کشورهای جهان در دهه‌های اخیر به موضوع کار آفرینی و توسعه آن موجب شده موجی از سیاست‌های توسعه کار آفرینی در دنیا ایجاد شود، کشورهای مختلف راه حلی را که در سه دهه گذشته برای فائق آمدن بر مشکلات اقتصادی و

اجتماعی ذکر می‌کنند: توسعه فرهنگ کار آفرین، انجام حمایت‌های لازم از کار آفرینان، ارائه آموزش‌های مورد نیاز به آنان و انجام تحقیقات در این زمینه بوده است. در این رهگذر توسعه تعاونی‌ها و افزایش سهم آن‌ها در اقتصاد ملی یکی از مهمترین اهداف برنامه‌های توسعه اقتصادی کشور می‌باشد در این راستا تعاونی‌ها به عنوان راهکاری مؤثر در جهت جذب سرمایه‌ها و افزایش فرصت‌های شغلی، کاهش بیکاری، افزایش بهره‌وری افراد در منابع و بالتبع افزایش درآمد مردم می‌توانند مؤثر واقع شوند. بنابراین به نظر می‌رسد با رفع معضل بیکاری از طریق توسعه تعاونی‌ها بسیاری از مشکلات در جامعه روستایی حل خواهد شد. از این رو هدف مقاله حاضر این است که به نقش و اهمیت تعاونی‌ها در مناطق روستایی و تأثیری که می‌توانند بر کارآفرینی جوامع روستایی و توسعه اشتغال در روستا داشته باشند بپردازد. در این جا به برخی از تحقیقات صورت گرفته در زمینه تعاونی و کارآفرینی پرداخته خواهد شد:

ایمنی در سال ۱۳۸۷ به بررسی پتانسیل‌های موجود در مراحل مختلف تولید، فراوری، بسته بندی و فروش خرما پرداخت، و این گونه نتیجه گرفت که با تشکیل خوشه‌های مختلف، همچنین با استفاده از تعاونی‌ها هم می‌توان از مشکلات مربوط به تولید، فراوری، بسته بندی و فروش تا حد زیادی کاهش داد و هم می‌توان با ایجاد تعاونی‌های مختلف زمینه را برای تامین سرمایه، استفاده از تکنولوژی‌های مناسب و مدرن، ارتقاء سطح کیفی و کمی محصولات، افزایش نرخ بهره‌وری، ایجاد اشتغال و کارآفرینی فراهم نمود.

در تحقیقات (حسین آزادی و عزت الله کرمی، ۱۳۸۶؛ رضوی، ۱۳۸۷) توجه به کارآفرینی و ایجاد و توسعه آن علی‌رغم وجود بعضی انگیزه‌های مشخص گام مثبتی در جهت ایجاد فضای مناسب جهت توسعه، افزایش منابع ملی، کاهش نرخ بیکاری، تعادل ساختاری و توسعه در شهرها و روستاها شناخته شده است.

بر اساس تحقیق عیسی کلانتری در سال ۱۳۸۵، برای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی به راهبردهایی مانند تعاونی‌ها و شرکت‌های خدماتی مهندسی و بهره‌گیری از تخصص دانش آموختگان در واحدهای تولیدی بزرگ احتیاج می‌باشد و این میسر نیست مگر این که فرد در کلیه فرایند برنامه ریزی مشارکت جدی داشته باشد.

بر اساس تحقیقات (نستین، خورشیدی، ۱۳۸۴؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ مهرداد فرزین فر؛ ۱۳۸۴) توسعه و گسترش تعاونی‌های روستایی برای گسترش اشتغال در روستاها ایده‌ی کارآمدی است و این که دولت برای جلوگیری از معضلات ناشی از مهاجرت به شهرها باید رویکرد کارآفرینی در روستاها را در سرلوحه فعالیت‌هایش قرار دهد.

نوکویک در سال ۲۰۰۸ در تحقیق خود بیان می‌کند که تعاونی‌ها می‌توانند به عنوان آزمایشگاه‌هایی برای نوآوری اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی به مردم خدمت کنند زیرا سیمای اصول آنها مبنی بر طبیعت دموکراتیک و ساختار اداری می‌باشد و تعاونی‌ها همه‌ی عواملی را که منجر به نوآوری می‌شود را دارا هستند.

(رایت^۱ و همکاران، ۲۰۰۷؛ دانا^۲ و همکاران، ۱۹۹۹؛ جرج^۳، ۲۰۰۲؛ لوی^۴، ۲۰۰۶؛ کارسون^۵ و همکاران، ۲۰۰۶) در تحقیقات خود ایجاد تعاونی‌های بین‌المللی را که امروزه بیشتر کمپانی‌های بزرگ به خاطر مزایای آن در دسترس منابع به آن روی آورده‌اند امری مهم دانسته و نتیجه گرفتند که تعاونی‌های کوچک هم می‌توانند با شناخت فرصت‌های موجود در بازار وارد عرصه بین‌المللی شوند زیرا این تعاونی‌ها به خاطر مشخصات کلیدی، کوچکی و متوسط بودن سبک، تعهدات کوچک و نوبی که دارند می‌توانند برای همکاری با شرکاء ملی گزینه مناسبی باشند.

1-Wright etal

2-Dana etal

3-George

4-Lavie

5- Carson etal

۳- ضرورت و اهمیت موضوع

از آنجاکه نواحی روستایی دربرگیرنده حدود نیمی از جمعیت کشورهای درحال توسعه هستند که از نظر فقر، سوء تغذیه و سواد، آسیب پذیرترین بخش از جمعیت جهان به شمار می‌آیند، رفع معضلات این جمعیت عظیم، از طریق برنامه ریزی آگاهانه توسعه روستایی امکان پذیر است، به طوری که هر برنامه مؤثر توسعه روستایی باید از راه افزایش تولید و مشارکت توده‌های روستایی مورد توجه قرار گیرد. از آنجا که نقش تعاون و تعاونی‌های روستایی در فرایند تولید و نهایتاً توسعه روستایی مهم است و با توجه به این که در اکثر مناطق جهان روستاها از جمله نواحی فقیر محسوب می‌شوند به نظر می‌رسد توجه به مقوله تعاون و کار آفرینی روستایی تا حد زیادی می‌تواند در رفع مشکلات موجود در این رابطه به دولت‌ها یاری برساند و مسیر توسعه ملت‌ها را هموار کند (فاضل بیگی، ۱۳۸۷). نیروی بیکار در شرایط موجود مناطق روستایی به تنهایی قادر به انجام کار نمی‌باشد، بنابراین به نظر می‌رسد بخش اعظم مشکل بیکاری فعلی در کشور به دست تعاونی‌ها حل خواهد شد و نیروی بیکار جویای کار و شغل می‌توانند با تشکیل تعاونی‌های مختلف و ادغام سرمایه‌های فکری و مادی و تبدیل سرمایه‌های کوچک به سرمایه‌های کلان و کار ساز و درکنار هم قرار دادن مهارت‌ها و توانمندی‌های مختلف در زمینه‌های مختلف، بسیاری از نیازهای خود از جمله، اشتغال را با فعالیت‌های گروهی خودشان برآورده سازند. صراحت اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی نیز زمینه مشارکت توده‌های مردمی در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و استفاده از راه‌کارهای تعاونی و توسعه این بخش رادر اقتصاد ملی چندان می‌نماید.

قابل ذکر است که یکی از معیارهایی که کشورهای توسعه یافته را از کشورهای درحال توسعه متمایز می‌کند، فرهنگ کار گروهی و وجود و نهادینه شدن تشکلهای اقتصادی- اجتماعی است، نتایج بررسی که در زمینه تعیین اهمیت کارآفرینی در آمریکای جنوبی انجام شده نشان داد که بالای ۷۰ درصد کارهای برجسته گوناگون اقتصادی از طریق فعالیت‌های گروهی کارآفرینانه انجام شده است (کرای، ۲۰۰۰).

در کشورهای توسعه نیافته، افراد علاقه زیادی به کار گروهی ندارند و همین امر سبب می‌شود علاوه بر صرف انرژی بیشتر، کارها با کیفیت پایین‌تری انجام پذیرد، اصولاً برای رسیدن به یک جامعه کار آفرین، رشد فعالیت‌های گروهی ضروری به نظر می‌رسد و بدون چنین ویژگی، کار آفرینی در جامعه فراگیر نخواهد شد. بنابراین تعاونی با توجه به ویژگی مشارکت جویانه و گروهی آن بستر مناسبی برای رشد فعالیت‌های گروهی و نهادینه سازی این امر می‌باشد (علاوه، جوان بودن جمعیت روستایی و به تبع آن بیکاری فزاینده ای که روزه به روزه اهمیت خود را به عنوان عامل بازدارنده در روند توسعه آشکارتر می‌کند و هجوم نیروی کارفعال و جوان روستایی به شهرها که در نهایت مشکلات عدیده فرهنگی - اجتماعی و روانی را در پی خواهد داشت، ضرورت توجه به کار آفرینی را به عنوان ابزاری کار آمد در بهبود زندگی مردم روستایی نشان می‌دهد، همچنین تصریح بوجود و فعالیت بخش تعاون در اقتصاد ایران در قانون اساسی، نشان از اهمیتی دارد که طراحان این قانون برای موضوع مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی قائل بوده و هستند (آقازاده و رضازاده، ۱۳۸۴؛ خورشیدی و نستین، ۱۳۸۴).

بخش تعاون در زمینه‌های تولید کالا و خدمات و توزیع آنها در اقتصاد کشورهای جهان نقش مؤثری دارد و در ایران پس از پیروزی انقلاب بعنوان یکی از ارکان سه گانه اقتصاد کشور از شکوفایی قابل توجهی برخوردار بوده است. هرچند هنوز این بخش جایگاه مطلوب خود را در اقتصاد ملی بویژه اقتصاد روستایی نیافته است و ضرورت دارد برای گسترش مشارکت مردم فضای مناسبی برای رونق فعالیت آن فراهم گردد. مزید بر این، اهمیت موضوع تعاونی‌ها به

این دلیل است که تعاونی‌ها، سازمان‌ها و نهادهای مردمی هستند که در عین برخورداری از خصوصیات و مشخصات یک واحد اقتصادی و تجاری، دارای ارزش‌های مکتبی و اجتماعی هم می‌باشند و می‌توانند مبین تلاش‌های دسته جمعی و گروهی اعضای تشکیل دهنده تعاونی برای نیل به اهداف مشترک و پیشرفت و توسعه باشند. همچنین با توجه به این که حل معضل بیکاری در جامعه فعلی ایران و دغدغه جدی اشتغال، تنها از توان بخش دولتی و خصوصی کار ساز نمی‌باشد، چون استخدام در بخش دولتی به ندرت صورت می‌گیرد لذا با ایجاد تعاونی و کارآفرینی در روستاها تا حدی می‌توان معضل بیکاری را حل کرد (ابهری و همکاران، ۱۳۸۴).

اهداف و روش شناسی تحقیق

تحقیق حاضر با هدف تبیین جایگاه و نقش تعاونی‌ها در کار آفرینی و اشتغال مردم در مناطق روستایی انجام شده است. و اهداف اختصاصی آن شامل:

- بررسی نقش و اهمیت تعاونیها و فعالیتهای جمعی در کارآفرینی در مناطق روستایی
 - تبیین نقش تعاونیها و فعالیتهای جمعی در افزایش اشتغال و کاهش بیکاری در مناطق روستایی
 - شناخت و معرفی چالشها و موانع تشکیل تعاونی‌های کارآفرین در مناطق روستایی
- روش تحقیق حاضر بصورت یک پژوهش تحلیلی مروری (overview literature) می‌باشد که برای جمع آوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز از روشهای متنوع کتابخانه‌ای و اسنادی استفاده شده است.

۴- شرح و بحث موضوع

۱- ۴ نگاهی گذرا به تاریخچه تعاونی در ایران و جهان

چنانچه در تاریخچه و سیر تکاملی تعاون و گروه‌ها و شرکت‌های تعاونی دقت شود می‌توان ملاحظه کرد که یکی از مهمترین و بزرگترین انگیزه‌های بشر برای همکاری با یکدیگر وجود "نیاز" و "منافع مشترک" بوده است. وجود این دو عامل (نیاز و منافع مشترک) هدف مشترکی را برای آنها بوجود آورده است و آن هم عبارت است از رفع نیاز از طریق تعاون و همکاری است (ودیدی، ۱۳۰۷). مفهوم و فلسفه تعاونی آن است که به تلاش و کوشش خودی بیش از حمایت و پشتیبانی بهاداده شود تا از این طریق استعدادهای نهفته اعضا شکوفا گردد (واسیلیشی^۱، ۱۹۹۹). گروهی معتقدند که فعالیت در تعاونی‌ها بستر لازم را برای به ثمر رسانیدن رشد شخصیتی و ارتقاء توانمندی‌های ذهنی و فکری اعضا مهیا نموده و موجب مشارکت فعال آنان در فعالیت های گروهی می‌گردد (کرایبی، ۲۰۰۰). تعاون به معنی همکاری اقتصادی و اجتماعی در کشور ما سابقه ای بس طولانی دارد. علاوه بر اینکه از زمان های قدیم مردم ثروتمند و خیر برای ایجاد رفاه و آسایش افراد ناتوان و رفع بعضی نیازهای عمومی اقدامات بسیاری انجام داده‌اند، کاروانسراها، مساجد، آب انبارها و ابنیه و مسکنی برای مردم کم بضاعت می‌ساختند؛ مردم عادی هم به همکاری و اشتراک مساعی پرداخته و قسمتی از مسایل زندگی را با یکدیگر حل می‌کرده‌اند (نائینی، ۱۳۸۶). خلاصه آن که همکاری‌های اجتماعی لازمه‌ی زندگی بشر است. به طور کلی می‌توان تعاون را از نظر اقتصادی به دودوره تقسیم کرد: دوره اول از آغاز زندگی اجتماعی شروع می‌شود واز قرن پانزدهم میلادی به تدریج تحول می‌پذیرد، تا اینکه به شکل کنونی درمی‌آید و دوره دوم با انقلاب صنعتی و انقلاب فرانسه در قرن هجدهم شروع می‌شود. بنابراین دوره اول را عصر تعاون اجتماعی و دوره دوم را عصر تعاون صنعتی یا علمی می‌نامند (شیرانی، ۱۳۶۸).

درجهان، نخستین آثار وجود تعاون به سازمانهای پیشه وران و کارگران صنایع دستی باز می‌گردد که در حدود ۳۰۰ سال قبل از میلاد وجود داشتند. در سال ۲۰۵۰ قبل از میلاد، جمهوری، سلطان بابل به کشاورزان اجازه داد تا مزارع را برای کشت به صورت تعاونی آماده ساخته، در جمع آوری محصول با یکدیگر همکاری کنند (ابهری و همکاران، ۱۳۸۴). در چین نیز سابقه انجمن و مؤسساتی که کارکرد تعاونی یا شبه تعاونی داشتند به ۲۰۰ سال قبل از میلاد برمی‌گردد. انجمن‌های پس انداز و وام قدیمی‌ترین انجمن‌های این کشور بودند. همچنین در یونان باستان، انجمن‌های تعاونی، و از آن جمله انجمن‌های کفن و دفن که برای آیین پرستش مردگان ایجاد شده بود، بعد از مدتی به مؤسساتی تبدیل شدند که اهداف اقتصادی را دنبال می‌کردند. با ظهور دین اسلام در اوایل قرن هفتم و آزادی قسمتی از جهان از نوعی حکومت استبدادی، بر تعاون و همکاری بسیار تأکید شده چنانچه از ویژگی‌های اساسی حاکم بر جامعه اسلامی روحیه و همکاری به ویژه در مسائل اجتماعی بوده است (مقصودی، ۱۳۸۷).

کشورهای جهان سوم و مخصوصاً ایران، پس از جنگ جهانی اول از الگوهای مختلف همکاری و تعاون استقبال کردند. پس از جنگ جهانی دوم استقلال کشورهای در حال توسعه و علاقمندی آنها به الگوهای ضد استعماری توسعه نهضت تعاون را در آنها امکان پذیرتر نمود. در ایران از سال ۱۳۰۳ به بعد در قوانین ملی، شرکت‌های تعاونی به رسمیت شناخته شده و از سال ۱۳۷۰ قانون تعاون جمهوری اسلامی ایران زمینه قانونی لازم را بر اساس قانون اساسی برای توسعه این بخش فراهم نموده است. تسهیلات ارزان و آسان دولتی در قالب تبصره‌های بودجه در اولویت اول به شرکت‌های تعاونی داده شده و از ابتدای انقلاب تاکنون تعاونی‌های فراوانی با تعداد اعضای بسیار تشکیل شده‌اند، بخش اعظمی از این تعاونی‌ها متأسفانه به عللی ناکارآمد و ناتوان از فعالیت بوده و بهره‌وری مناسبی نداشته‌اند (دل‌انگیزان، ۱۳۸۷).

در رابطه با مناطق روستایی تشکیل سازمانهای تعاونی به عنوان فراگیرترین فعالیت جمعی مطرح بوده است و این سازمان که در سال ۱۳۴۶ و بدنبال موادی از قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۱ بوجود آمد اهدافی مانند آموزش اصول تعاون، کمکهای اعتباری به شرکت‌ها به منظور افزایش محصولات و درآمد دهقانان و بازاریابی و فروش محصول کشاورزان، ارتباط با شرکت‌های تعاونی مصرف کشور، و ایجاد رابطه با سازمان‌های بین‌المللی رادنبال می‌کرد (اتحادیه بین‌المللی تعاون، ۱۳۸۵).

سازمان تعاون روستایی در سال‌های اخیر تحت نظارت وزارت کشاورزی بوده و در پایان بهمن ماه ۱۳۵۷ نزدیک به ۳۰۰۰ شرکت تعاونی روستایی بالغ بر ۳ میلیون نفر عضو را تحت پوشش داشته است. تعداد اتحادیه‌های شرکت‌های تعاونی روستایی در پایان بهمن ۱۳۵۷ معادل ۱۵۳ واحد با ۲۹۲۳ بوده است و در واقع تمامی شرکت‌های تعاونی، عضو اتحادیه‌های منطقه مربوطه بخود بوده‌اند (خورشیدی ونستین، ۱۳۸۴). براساس آمار موجود در سایت وزارت تعاون، سازمان مرکزی تعاون روستایی دارای ۲۹ شعبه در استانها، ۲۳۴ نمایندگی در شهرستانها، ۱۲ مدیریت و ۲۵ اداره در مرکز بوده که جمعاً دارای ۵۹۹۲ پست سازمانی بوده که فعلاً با تعداد ۲۹۲۰ نفر پرسنل در کل کشور وظایف محوله را انجام می‌دهد. تشکیل شرکتهای تعاونی تولید روستایی از اقدامات دیگری بود که پس از تقسیم اراضی در ایران بمنظور یکپارچه کردن اراضی انجام گرفت که قانون آن در سال ۱۳۴۹ به تصویب رسید.

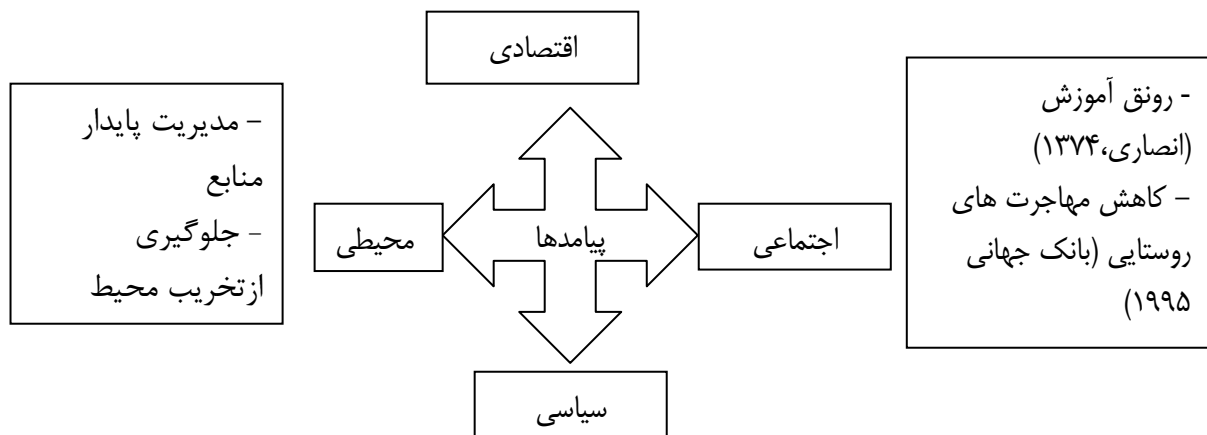
دولت به منظور بالا بردن میزان عملکرد در واحد سطح و کشت یکپارچه با حفظ مالکیت فردی زارعین بر قطعات متعلق به خود و پیشبرد برنامه‌های زراعی و استفاده صحیح تر از منابع آب و خاک و افزایش درآمد زارعین، تعاونی‌های تولید روستایی را ایجاد کرد (خورشیدی ونستین، ۱۳۸۴). شبکه تعاونی‌های روستایی و کشاورزی با داشتن تعداد ۴۹۴۵ شرکت تعاونی (شامل شرکتهای تعاونی روستایی، کشاورزی و روستایی زنان) و تعداد ۳۳۸ اتحادیه تعاونی‌های روستایی و کشاورزی با زیرپوشش داشتن ۵/۳۹۷/۴۶۴ نفر عضو و ظرفیت انباری و ذخیره سازی محصولات کشاورزی به میزان

۲/۲۰۸/۴۴۹ تن و روند افزایشی آن و نیز داشتن حدود ۱۱۰۰۰ فروشگاه تعاونی مصرف در اقصی نقاط روستایی کشور عهده دار تهیه، توزیع و نگهداری محصولات و کالاهای مختلف و متنوع می‌باشد به نحوی که می‌تواند ۴۰ درصد جمعیت کشور (روستاییان) را تحت پوشش خود قرار بدهد و نیازهای کالائی آنها را در ابعاد معیشتی و حرفه ای تامین نماید و از سوی دیگر با وجود تعداد ۱۵۷ واحد تولیدی در سطح شبکه و قابلیت گسترش چندین برابر آنها، ایجاد یک بازار قدرتمند تولید در این شبکه امکان پذیر می‌باشد.

۲- ۴ نقش و جایگاه تعاونی‌ها در توسعه کارآفرینی

شواهد و مطالعات نشان می‌دهد که اکثر کشورهای پیشرفته و موفق در دنیا در گذشته در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی خود برای رفع مشکلات و نیازها از تعاونی‌ها و تشکلهای جمعی کم و بیش بهره برده‌اند و این که تعاونی‌ها فقط در مسایل اقتصادی کاربرد نداشته و انسان‌ها در همه جوانب زندگی از آنها سود برده‌اند. شرکتهای تعاونی در بازار اقتصادی نقشهایی ایفا می‌کنند مبنی بر ارزش‌ها و اصولی که به طور فوق العاده‌ای در ادبیات اقتصادی برجسته‌اند و به نوآوری اجتماعی خدمت کرده واز کارآفرینی اجتماعی حمایت می‌کنند (نوکویک^۹، ۲۰۰۸). تعاون و همکاری متقابل می‌تواند در کشور موجب رشد و توسعه و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی شود و جامعه را به سوی استقلال و خودکفایی سوق دهد (طالب بیگی، ۱۳۵۰). امروزه شرایط اقتصادی به گونه ای است که روزه روز عرصه اقتصادی را برمعیشت‌های روستایی تنگ‌تر می‌کند: افزایش مقدار مطلق جمعیت روستاییان، بیکاری (کامل یا فصلی)، ضعف فضای کسب و کار، عدم جذابیت برای سرمایه‌گذاری، کوچک شدن قطعات زمین (ارث) و ... مواردی از این قبیل می‌باشند، که باعث از بین رفتن توان تولیدی روستایی و بیکاری می‌شود که در نهایت منجر به مهاجرت به شهرها می‌شود (امینی، ۱۳۸۶). شکل شماره (۱) به تبیین مهم‌ترین پیامدهای حاصل از تشکیل تعاونی‌ها در نواحی روستایی پرداخته است آثار اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیطی به عنوان مهمترین ارکان توسعه پایدار روستایی در فرایند تشکیل و توسعه کارآمد تعاونی‌ها شکل می‌گیرند.

پیامدهای تشکیل تعاونی‌ها در نواحی روستایی

بنابراین با توجه به نقشی که تعاونی‌ها می‌توانند در بهبود نظام بهره‌برداری، افزایش درآمد، ایجاد اشتغال، تأمین نیازهای اساسی و توزیع مساوی امکانات ایجاد نمایند، می‌توان از ایجاد بسیاری از مشکلات جلوگیری نمود. زیرا سازمان‌های تولید جمعی به روستاییان به علت تجمع سرمایه و امکانات تولیدی، به عنوان جزئی از فرایند تولید، توان مشارکت اقتصادی را خواهد داد.

9- Nokovic

اگر تعاونی‌ها گستردگی کافی به دست آورند می‌توانند در فعالیتهای فرعی وارد شوند. هر تعاونی روستایی می‌تواند در بیش از یک زمینه به تولید بپردازد برای مثال یک تعاونی تولید کشاورزی می‌تواند در فعالیتهای دامپروری، صنایع روستایی و خدمات شرکت کند و نه تنها برای اعضای خود، کالا و خدمات تولید کند بلکه برای روستاییان دیگر کار و خدمات عرضه نماید. تعاونی‌ها می‌توانند کارگران غیربومی و مهاجرراهم در فعالیتهایشان اجیر کنند، می‌توانند " از کارافتادگان روستایی " را به کار مجدد بگیرند که البته این موارد به خلاقیت و کارآفرینی روستاییان بستگی دارد که اقدام به تشکیل چه نوع تعاونی بکنند. بنابراین آنچه در اشتغالزایی تعاونی نقش اساسی را ایفا می‌کند همان تجمیع (تجمیع زمین از یک طرف و تجمیع نیروی بیکار از طرف دیگر) است (لهسایی زاده، ۱۳۸۴). با توجه به مطالب ذکر شده می‌توان نقش تعاونی‌ها را در مناطق روستایی اینگونه بیان کرد:

۱-۲-۴ نقش تعاونی در توسعه اقتصادی:

در کشورهای در حال توسعه، نظام تعاون راه و وسیله مؤثری برای استفاده از پتانسیل موجود و استعدادهای و نیروهای جامعه و تحقق هدفهای رشد اقتصادی است، زیرا یکی از عوامل اصلی مؤثر در توسعه اقتصادی، وجود تشکلهای، مؤسسات و نهادهای مطلوب در جامعه است که زمینه مناسب را برای فعالیتهای بیشتر و شور و شوق بویژه در مناطق محروم فراهم می‌کند. وقتی ارزش عامل انسانی، در اداره دستگاه مشتری که به قصد رفع حوائج اقتصادی جمعی تشکیل شده است، برتر از عامل سرمایه شناخته شد و تساوی آزادی اعضای شرکت در مجمع عمومی که به عالی‌ترین رکن شرکت است مبنای اتخاذ تصمیمات گردید استعدادهای فردی، مجال بروز و رشد پیدا می‌کنند و فرصتهای برابر در دسترس اعضا قرار می‌گیرند و نیروی عظیمی که در نهاد همین افراد عادی و طبقات متوسط است، در پیشرفت جامعه و رشد محصولات مادی و توسعه معنویات آن به کار می‌افتد (سعیدی، ۱۳۸۴؛ جعفری، ۱۳۸۷)

۲-۲-۴ نقش تعاونی به منزله یک سیستم اجتماعی:

شرکت‌های تعاونی در جریان فعالیتهای اقتصادی و رفع نیازهای مادی اعضا، نقش مؤثری نیز در تربیت اجتماعی و توسعه روح همکاری و همیاری در آنها دارند. در شرکت‌های تعاونی، انسان‌ها می‌آموزند تا با همکاری با دیگران نیازهای اقتصادی خود را برآورده سازند. لذا جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی تعاون درهم آمیخته است. تعاون به منزله یک نهاد اجتماعی می‌تواند، از هم پاشیدگی پیوندهای اجتماعی روستاییان کوچ کرده به شهرها که در محلات فقیرنشین حاشیه شهرها گرد آمده و اسکان یافته‌اند جلوگیری نموده و تاحدی آنها را از آسیب‌های ناشی از فرهنگ فردگرایی و سرمایه‌داری که هرکس تنها به فکر خویش است، مصون دارد (فرزین فر، ۱۳۸۴؛ انصاری، ۱۳۷۴).

۳-۲-۴ نقش تعاونی‌ها در توسعه پایدار روستایی:

تعاونی‌ها ابزار مناسب برای توسعه پایدار روستایی محسوب می‌شوند، زیرا: اهداف چند گانه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و اکولوژیکی را دنبال می‌کنند؛ ابزار مناسب برای همکاری و گردهمایی مردم می‌باشند که هرکدام از این دو مؤلفه در تسهیل رسیدن به توسعه پایدار نقش مهمی ایفا می‌کنند؛ به دنبال منافع کوتاه مدت خود نیستند و لذا برای به دست آوردن سود بیشتر در زمان کمتر، هیچ آسیبی را به محیط طبیعی وارد نمی‌کنند؛ ارتباط قوی با اجتماعات و جوامع محلی دارند؛ نابرابری و بی‌عدالتی را کاهش داده و به طور منصفانه توسعه پایدار را ارتقاء می‌بخشند؛ بدین ترتیب، تشکیل تعاونی‌ها و ارائه مدیریت مناسب قادر است تا ضمن تأمین منافع اعضا، بستر مناسبی جهت توسعه پایدار فراهم آورد. از آنجا که تعاونی‌ها ی روستایی بیشترین ارتباط را با محیط پیرامون خود برقرار می‌کنند، تشکیل تعاونی‌های روستایی در این زمینه می‌تواند به تحقق توسعه پایدار روستایی مساعدت نماید (گرتر، ۲۰۰۲).

۳-۴ کار آفرینی در مناطق روستایی از طریق نظام تعاون:

براساس نظر ماکس وبر، جامعه، باورها و ارزش‌های آن نقش مهمی در ایجاد کار آفرینی دارند و همچنین کار آفرینان نیز نقش بسیار مؤثری در ایجاد تحولات ارزشمند و نجات جامعه از بند عادات و سنت‌های بی اساس و بی فایده اما مرسوم ایفا می‌نمایند (شاه حسینی، ۱۳۸۶).

کار آفرینی روستایی اساساً تفاوت زیادی با کار آفرینی در شهر ندارد، جز این که باید آنرا در فضای روستا تصور نمود. در واقع "بکارگیری نوآورانه و امکانات روستا در راستای شکار فرصت‌های کسب و کاری" می‌باشد. روستاها دارای مسائل و مشکلاتی از جمله کمبود امکانات اجتماعی، کمبود درآمد، افزایش بیکاری می‌باشند لذا برای رفع این معضلات باید راه چاره‌ای در نظر گرفت. اگرچه نباید گفت که کار آفرینی تنها راه کار افزایش درآمد و اشتغال مردم روستایی است، اما می‌توان گفت که مؤثرترین راه آن می‌باشد (امینی، ۱۳۸۶؛ سونجا نوکویک، ۲۰۰۸).

تحقیقات نشان داده است که بین رشد اقتصادی و تعداد کار آفرینان در یک کشور همبستگی مثبتی وجود دارد زیرا کشوری که از تعداد زیادی کار آفرین برخوردار باشد از محرک‌های تجاری و اقتصادی بیشتری برخوردار خواهد بود به علاوه کار آفرینان به علت اشتغال زایی از طریق فعالیت‌های مشارکتی (تعاون) به کاهش نرخ بیکاری که از اهداف کلان اقتصادی - اجتماعی دولت‌ها است کمک می‌کنند (آقازاده و رضازاده، ۱۳۸۴).

تعاونی‌ها بهترین سازمان‌هایی هستند که موفق شده‌اند اسباب تجمع نیروهای پراکنده و متفرق و در عین حال با استعداد و با انگیزه را فراهم سازند و کار آفرینی فرایند ایجاد ارزش به وسیله فراهم کردن مجموعه منحصر به فردی از منابع برای بهره‌برداری کردن از فرصت‌ها است (اسدی، ۱۳۸۷).

اگر تعاونی به شکل خود جوش براساس نیازهای مشترک و البته با راهنمایی دولت و نظام اجتماعی تشکیل شود، موضوع فعالیت اقتصادی این تعاونی چون برخاسته از نیازهای مشترک و مهم است قطعاً کار آفرین خواهد بود و کار آفرینی‌ای که توسط تعاونی انجام می‌شود با توجه به نکاتی که گفته شد کار آمدتر از کار آفرینی بنگاه‌های سود محور خواهد بود چرا که در کار آفرینی بنگاه‌های سودآور محور تضمینی برای بارتوزیع عادلانه ثروت بدست آمده وجود ندارد ولی در بنگاه‌های تعاونی که بوسیله نیازمندان شکل گرفته است خدمت یا عواید حاصله به بهترین نحو به خود افراد نیازمند برمی‌گردد برای مثال در بحران اقتصادی که در سال ۱۹۹۸ در جنوب شرق آسیا اتفاق افتاد شرکت‌های سرمایه‌داری بزرگی ورشکست شدند ولی برعکس تعاونی‌ها به حیات خود ادامه دادند، پس از تحقیقات بسیار، "سرمایه اجتماعی" و "حس مالکیت اعضا" نسبت به تعاونی‌ها به عنوان عامل موفقیت آنها ذکر شد و وجود این مؤلفه‌ها باعث شد که شرکت‌های سرمایه‌داری درس خوبی از آن بگیرند و اقدام به راه‌اندازی ساز و کارهای اعتقادی و تشویقی برای کارکنان نشان بنمایند (لعل فام و همکاران، ۱۳۸۷).

از استراتژی‌های اصلی کار آفرینی با هدف اشتغال‌زایی در مناطق روستایی، حرکت به سمت صنایع کسب و کارهای غیر کشاورزی است. این گونه کسب و کارها مانند: صنایع تبدیلی، صنایع فرهنگی که در هر روستایی به وفور یافت می‌شود، صنعت گردشگری که در حاشیه خود باعث توسعه کسب و کارهای فراوانی می‌شود و خدمات که زمینه فوق العاده اشتغال‌زایی است و حوزه در حال رشدی در اکثر کشورهای جهان محسوب می‌شود، و زمینه مناسبی برای خلق نوآوری در مناطق روستایی می‌باشد (امینی، ۱۳۸۶).

۴-۴ چالش‌ها و موانع تشکیل تعاونی‌های کار آفرین در مناطق روستایی:

در مورد تعاونی‌ها در ایران شواهد نشان می‌دهد که تعاونی‌ها به ویژه تعاونی‌های روستایی آنگونه که انتظار می‌رود موفق نبوده و در عمل با مشکلات و چالش‌های جدی مواجه بوده‌اند (سعیدی، ۱۳۸۴). این مسائل به اختصار در زیر آورده شده است که تعدادی از آنها مربوط به روستاییان و تعدادی مربوط به کارشناسان و مدیران می‌باشد:

۱- ۴- ۴ انزوا و بی اعتمادی مردم: بی اطمینانی و ناباوری درایران مانند بسیاری از ممالک دیگر درجهان، مخصوصاً کشورهایی که براساس تمرکز اداری اداره می‌شوند، بزرگترین مانع پیشرفت فعالیت اقتصادی و اجتماعی است. این ناباوری تاحدی است که حتی بعضی از برنامه‌های اجرایی بدون نتیجه رها می‌شوند.

۲- ۴- ۴ بی اطلاعی مردم از اصول مکتب تعاون و لزوم تعلیمات تعاونی عدم شناخت شرکت‌های تعاونی و انتظارات بیهوده از شرکت تعاونی، مشکلی است که باید با اجرای برنامه‌های دامنه دار و پیگیر از میان برداشته شود.

۳- ۴- ۴ پراگندگی دهات و کمبود جمعیت: دهات ایران برخلاف دیگر کشورهای درحال توسعه دارای جمعیت فراوانی نیست و دردهات با جمعیت بالا، اکثر افراد را زنان و خرد سالان تشکیل می‌دهند. درضمن درآمد کشاورزان آنقدر نیست که از مزاد آن بتوانند در سرمایه‌گذاری شرکت کنند. برای رفع این موضوع باید از دهات نزدیک به هم برای تشکیل شرکت تعاونی استفاده نمود.

۴- ۴- ۴ فقدان مدیران کاردان و باتجربه: تعاونی چه درایران و چه در سایر کشورها همواره با کمبود مدیران کار کشته مواجه بوده است. همانطور که می‌دانیم مدیریت، اصل اساسی هر کار گروهی است. زیرا کارها می‌بایست از طریق برنامه ریزی دقیق اجرا شود که از وظایف مدیر است.

۵- ۴- ۴ شتابزدگی در مدیریت و برنامه ریزی: از موانع دیگر برسر راه تعاونی‌های ما، باید در طرح، اجرا و ارزیابی اعمال در تعاونی دقت به خرج داد و از شتاب زدگی پرهیز کرد.

۶- ۴- ۴ پایین بودن سطح درآمد روستائیان و عدم سرمایه گذاری کافی بخاطر فقدان پس انداز : درنظر بسیاری از مردم، کمبود درآمد عمومی و تنگ دستی و عدم امکان سرمایه گذاری مخصوصاً در روستاها بزرگترین مانع در راه توسعه فعالیت‌های تعاونی است. اما درعین حال باید این مسأله را در نظر داشت که شرکت تعاونی، شرکت اغنیا نیست، بلکه گروهی از مردم کم درآمد و بی بضاعت هستند که برای ترقی و رونق درآمد و زندگی خویش دست همکار ی به یکدیگر داده اند (صبوری، ۱۳۸۴).

بنابراین با توجه به مطالب ذکر شده، باید در نظر داشت که توسعه کارآفرینی مستلزم شرایط و تهمیداتی است که می‌بایست مورد توجه سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران امر قرار گیرد، برای این منظور می‌توان از طریق ایجاد بسترهای لازم برای تربیت کارآفرینان روستایی، تشویق روستائیان به مشارکت فعالانه در طرح‌های کارآفرینی روستایی و تشویق سازمان‌های دولتی و غیردولتی به حمایت از فعالیت‌های کارآفرینی در روستاها به توسعه فرهنگ کارآفرینی پرداخت (صمدآقایی، ۱۳۸۷). همچنین با آموزش مهارت‌های کارآفرینی، شامل توانایی تشخیص و استفاده از فرصت‌های جدید در بازار و ارائه راه حل‌های نوآورانه در مقابله با خطرات می‌توان تاحدی این تهمیدات را فراهم کرد (صبوری، ۱۳۸۴). البته نباید نقش توسعه زیرساخت‌های کارآفرینی از طریق فراهم آوردن امکان دسترسی به سرمایه همگانی، به خصوص سرمایه‌های مخاطره‌پذیر، اعطای وام به کارآفرینان، توسعه امکانات حمل و نقل و گسترش سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی، اتصال به منابع اطلاعات دانش همگانی، گسترش امکانات زندگی در روستاها و... در این زمینه فراموش شود (ماک، ۲۰۰۲).

۵- نتیجه گیری و پیشنهادات

بنابراین با توجه به مطالب مطرح شده در این مقاله می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که توسعه تعاونی‌های کارآفرین موثرترین استراتژی مناسب برای توسعه اقتصادی در روستاها نیست، اما نسبت به سایر استراتژی‌ها هزینه کمتری

دارد و برای محیط روستایی مناسب تر است. تعاونی‌ها می‌توانند برخوردی موثر با معضل بیکاری کنند، زیرا هدف اصلی تعاونی‌ها سود دهی بیشتر برای فرد خاصی نیست. تعاونی‌ها از طریق گسترش فعالیت‌ها، فرآوری و تنوع پذیری در تولیدات کشاورزی می‌توانند نقش مؤثری را در اشتغال‌زایی ایفا کنند، همچنین از طریق تجمیع فعالیتها واحدهای کوچک قوی‌تر می‌شوند و توانایی رقابت با واحدهای کشاورزی سرمایه داری را به دست خواهند آورد. تعاون وسیله ای مناسب برای فعالیت دموکراتیک مردم در توزیع عادلانه درآمد در کشورهای در حال توسعه و تعیین مناسبات این کشورها با کشورهای توسعه یافته است. همچنین با توسعه کارآفرینی و ایجاد شرکت‌های کوچک کارآفرین، روستاییان به کالاها و خدمات مورد نیاز خود دست می‌یابند و این امر تأثیر زیادی در رشد اقتصادی روستاها و کاهش پدیده مهاجرت به شهرها دارد. روستاها نیز همچون شهرها مملو از فرصت‌های جدید کشف نشده اند که کشف و بهره‌برداری به موقع از این فرصتها و ایجاد کسب و کارهای جدید و رقابت پذیرمبنای آن می‌تواند مزایای اقتصادی چشمگیری برای روستاییان به همراه آورد. دولت باید از تعاونی‌های کارآفرین حمایت نماید و حضور آنها را در توسعه ملی، کاهش فقر، ایجاد فرصت شغلی، بهسازی شهری و روستایی، افزایش خدمات اجتماعی دراتقا و بهبود کیفیت زندگی مردم و همچنین به عنوان نهادهای واقعی که به شیوه دموکراتیک اداره می‌شوند به رسمیت بشناسد و همانگونه که شرکت‌های خصوصی را مساعدت می‌نمایند به تعاونی‌ها هم در امر ارائه خدمات اجتماعی کمک کنند. بنابراین برای بهبود و توسعه تعاونی‌های کار آفرین در روستاها موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

- ۱- تشویق و حمایت از کارآفرینان روستایی برای ایجاد کسب و کارهای جدید؛
- ۲- تشویق کسب و کارهای موجود به توسعه فعالیت‌ها و حرکت به سمت تحقق ایده‌های جدید و کار آمد؛
- ۳- تغییر رویکرد توسعه روستایی از زیرساختی به اجتماعی و فرهنگی: توسعه روستایی صرفاً از طریق توسعه زیرساختها ی عمرانی و ارائه خدمات اجتماعی رخ نمی‌دهد بلکه نیازمند اشتغال‌زایی درآمد زا برای روستاییان و تسریع توسعه فرهنگی آنان (درمقابل جذابیت‌های فرهنگی اجتماعی شهرها) است؛
- ۴- اساساً نباید توسعه کارآفرینی روستایی را دریافت خود روستا تصور نمود، بلکه باید بدان به صورت ملی نگریست. به همین جهت از مهمترین راه‌کارهای اشتغال‌زایی در مناطق روستایی می‌توان به ایجاد شهرک‌های کسب و کار ی اشاره کرد، این شهرک‌ها با ایجاد فضای مناسب برای رشد کسب و کارها و کارآفرینی همچون انکوباتوری باعث رشد شرکت‌ها و بنگاه‌های روستایی می‌گردند؛
- ۵- شناخت و بررسی ویژگیهای متنوع مناطق مختلف روستایی، موقعیت منطقه مورد نظر را از لحاظ فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بررسی کرد و سپس مطابق با نیازها و ظرفیت‌ها ی افراد بومی منطقه، درزمینه این گونه فعالیت‌ها اقدامات مقتضی صورت گیرد؛
- ۶- تربیت و آموزش و اعزام مروجینی کارآمد و کار شناس و با تجربه جهت آشنایی و آگاهی روستایی به روستاها، ترجیحاً مروجین بومی تا مسأله تضاد و تناقض فرهنگی بین مروج و روستایی سبب ایجاد معضلی جدید نشود؛
- ۷- افزایش آگاهی مردم از طریق استفاده از رسانه‌های جمعی، ایجاد آگاهی در مردم و ارائه آموزش لازم درزمینه چگونگی عملکرد این شرکت‌ها

منابع

- ابهری، بهروز؛ قربانزاده، جهانگیر. (۱۳۸۴). نقش دولت در تعاونی‌ها، مجموعه مقالات منتخب دراولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول

- اتحادیه بین المللی تعاون. (۱۳۸۵). بیانیه هویت تعاونی از نظریه تعامل، مترجمین: اصغر بیات و بابک لعل فام، انتشارات پایگان، چاپ

اول

- اسدی، فاطمه. (۱۳۸۷). نظریه ها و الگوهای مدیریت و رهبری کارآفرینان در بخش تعاون، (www.jobportal.ir)
- آقازاده، هاشم؛ رضازاده، حسین. (۱۳۸۴). ضرورت توسعه تعاونی ها، مجموعه مقالات منتخب در اولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول
- انصاری، حمید. (۱۳۷۴). مبانی تعاون، انتشارات دانشگاه پیام نور، صص ۳۸-۳۹.
- امینی، محمد رضا. (۱۳۸۶). راه کارهای توسعه کارآفرینی و اشتغال زایی، (www.karafarini.ir)
- برچال، جانستون. (۱۳۸۷). تاریخچه تعاون، ترجمه اصغر مقصودی، (www.icm.gov)
- تکوینی نائینی، علی. (۱۳۸۶). سابقه تعاونی ها در ایران و جهان، ماهنامه کشت صنعت، شماره ۱۰۸، (www.iranagrimagazine.com)
- جعفری، نادر. (۱۳۸۷). توانمندسازی تعاونی ها، (WW.TAAVON.IR)
- خورشیدی، رزا؛ نستین، نسرين. (۱۳۸۴). کارآفرینی در روستاها، مجموعه مقالات منتخب در اولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول
- دل انگیزان، سهراب. (۱۳۸۷). رهیافتی بر سیاستگذاری تعاونی های تولید، (www.taavonyazd.doc)
- سعیدی، رحمان. (۱۳۸۴). واره یک تعاونی سنتی زنانه، مجموعه مقالات منتخب در اولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول
- شاه حسینی، علی. (۱۳۸۶). کارآفرینی، انتشارات آبیژ، چاپ اول
- شیرانی، علیرضا. (۱۳۶۸). اقتصاد تعاون، انتشارات سازمان مرکزی تعاون، چاپ اول
- صمد آقایی، جلیل. (۱۳۷۸). انتشارات مرکز آموزش و مدیریت دولتی، چاپ اول
- صبوری، صادق. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر آموزش در ارتقای بهره وری اعضای تعاونی های کشاورزی، مجموعه مقالات منتخب در اولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول
- طالب بیگی، فیروز. (۱۳۵۰). اندیشه تعاونی و تجربیات کشورهای در حال توسعه و ایران، انتشارات مؤسسه آموزش و تحقیقات تعاونی، چاپ اول
- فاضل بیگی، محمد مهدی. (۱۳۸۷). تعاون روستایی سر آغازی بر کارآفرینی و توسعه ملی، <http://sociologyofiran.com>
- فرزین فر، مهرداد. (۱۳۸۴). کارآفرینی در تعاونی، مجموعه مقالات منتخب در اولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول
- لعل فام، بابک و همکاران. (۱۳۸۷). تعاون و کارآفرینی، انتشارات وزارت تعاون معاونت تحقیقات آموزش و ترویج، چاپ اول
- لهسایی زاده، عبدالعلی. (۱۳۸۴). نقش تعاونی های تولید روستایی در اشتغال روستاییان، مجموعه مقالات منتخب در اولین کنفرانس ملی تعاون، انتشارات دانشگاه یزد، چاپ اول
- ودیعی، کاظم؛ هاشمی، مهدی. (۱۳۰۷). نهضت تعاونی ایران. تهران، انتشارات امیر کبیر
- Cowei.H.(2000). "Cooperation GroupWork: A Perspective From The Uk".Department of Psychology and Counseling, Roe Hampton Institute London, West Hill, PP 227-238.
- Don Mack.(2002). Entrepreneurship in Rural America Southern. Rural Development Centers quarterly newsletter.
- Gertler. M. (2002). "Rural Cooperative and Sustainable Development " Center For The study of Cooperatives University of Saskatchewan, PP 6-11.
- Novkovic.S.(2008)."Defining the Coooperative Difference" Department of Economics, 923 Robie Street, Halifax, NS, Canada BH 3C3 , PP 2168-2169
- Wasylishy. N. (1999). "Living in a Housing Cooperative For Low in Come Women: Issues of Identity Environment on Control". Nursing Department at Langana College, 100 West 79th Avenue Vancouver Bc, Canada 5 Y226, PP973-981.
- World Bank (1995) Cooperatives Face the Future Rural Development P14

Cooperative Role in Entrepreneurship and Rural Development

T. Charkhtabian

Abstract

Cooperative is a form of collective life and action in different levels of social activities. Effective rural development program should tackle with poverty as serious obstacle and challenge through encouraging rural people's participation, increasing production, development and benefiting its outcomes. No doubt, role of cooperation (collective) via cooperative efforts and paying attention to rural areas deems important because of the significance of rural poverty impacts on rural development process and ultimately, production process in most regions of the world, especially in developing countries. Hence, planners and policy makers in most countries focus on participatory rural development through paying attention to indigenous knowledge and participation of local people in solving their own problems. It seems that cooperative and rural entrepreneurship in rural areas have a high priority in rural development process for the reason that rural situation is not in proper status. Evidence from different studies show that unemployment (seasonal or full-time), low productivity of resources, lack of attractiveness for external investment, weakness of business environment are the main problems in rural areas. Probably increasing rural employment and establishing cooperatives could be the most important strategy to resolve these challenges. Therefore, the main purpose of the present study is to identify the role of local cooperatives in entrepreneurship and development of rural areas. As an overview, literature research and using different methods of data collection, the study mainly deals with the issue of cooperatives, entrepreneurship, and employment in rural areas.

Key words: Cooperative - Entrepreneurship - Rural development